

BESZÁMOLÓ

a

Tuzsér Községért Közalapítvány

TUdástranszfer mint ZSinórmÉrték (TUZSÉR) – Transz- és internacionális kulturális együttműködések a Kárpát-medencében című, EFOP-5.2.2-17-2017-00025 azonosítószámú projekt

Várak és kastélyok – ahogy csak kevesen látják.

Az üzemeltetés, a finanszírozás és a programkoordináció kérdései

című workshopjáról és tanulmányútjáról

2018. október 11-12.

(Hernádvécse-Fáj-Edelény-Betlér)

Csapatunk jó hangulatban indult útnak a 2. tanulmányút keretében, első állomása, Hernádvécse felé. A korábbi Vécsey-Sardagna családokhoz köthető épület komplexumban a szálloda igazgató, Böszörményi Krisztina Zsuzsanna fogadott minket. A kastély rövid történetének megismerése után bemutatta „birodalmát” ahol a múlt találkozott a jövővel, a mai a régivel.

Az épületet 2007-ben egy magánszemély vásárolta meg, aki gyakorlatilag újjá keltette az ősi fészket, sanyarú állapotából. Nagy volumenű tervek, sok-sok munka és nem kevés pénzt követően egy olyan komplexum nyitotta meg kapuit, mely nem a hagyományos értelemben várja a vendégeit. Igen, vendégeit, hiszen a megújult forma egy 4 csillagos, super szálloda és élmény birodalom.

A felújításnál törekedtek arra, hogy a múlt és jelen egyaránt jelen legyen a megújult terekben, legyen az szoba, közösségi tér, kert, vagy egyéb helyiség, ami a vendégek teljesskörű kiszolgálását kell biztosítsa.

A vezetés vezérgondolata az, hogy környező turisztikai attrakcióknak nem kioltani kell egymást, hanem egymást támogatva, segítve kell a szolgáltatásaikat együtt, vagy egymásra építve kell kínálni a vendégeknek. Megfontolandó gondolatok. A komplexum megtekintését követően szó esett a működtetésről, ahol örömmel hallhattuk, hogy sok munka és marketing hatására az utóbbi időben már nyereséges tudott lenni a működtetés, és keresett lett a vendégek körében.

Gyors búcsút követően elindultunk Fájra, ahol szebb napokat is megélt Fáy-kastély volt az úticélunk. A kezdetektől (rendszeráltás) ott dolgozó Broda István gondnok fogadott minket, majd kalauzolt körbe a kastélyban. Az épület nagyon rosszabban van, rosszabban, mint a mienk. Ott semmilyen fejlesztés, beruházás nem történt. A rendszeráltáskor funkcióját veszített épület berendezések nélkül, szűkös megmutatni valóval, hátrányos gazdasági környezetben nem túl sok látogatót vonz. A gyakran cserélődött fenntartók láthatóan látószögön kívül esett objektumáról van szó, de reménykednek abban, hogy lassan – lassan sor kerül erre a kastélyra is.

Mivel krónikus időhiányban szenvedtünk, a s a workshop előadói is időszükében voltak, ezért az ebéd helyszínén, az edelényi Templomkert Kisvendéglőben hallgattuk meg Csatlósné Komáromi Katalin és Csabai Gyula előadását.

Az 1. előadás történelmi emlékhelyek fontosságára, azon belül konkrétan a Sárospatakon folyó, ezzel kapcsolatos munkákról szólt. Ezen településen a történelmi emlékhely objektumai jelentős kulturális-turisztikai-közművelődési szerepet töltenek be, mondhatni országos szinten.

A 2. előadó egy minta értékű, több mint tíz település összefogásával megvalósuló nagy projektet mutatott be nekünk. A települések szinte cernára fűzve, tematikusan kívánják bemutatni nem csak épített örökségüket, egyéb érdeklődésre számot tartható kincseiket is. Sajnos itt a projekt vége felé számos problémával kell megküzdeniük a résztvevőknek, egyrészt a mérőföldkövek, másrészt a projekt lejárt utáni anyagi, humán erőforrásbeli problémákkal, melyek új kihívások elő fogják állítani a Cserháti Településszövetséget, mely a História-völgy megálmodója.

Közben elfogyasztottuk a kései ebédünket, s átmentünk a Kastélyba, ahol Bay Judit létesítményvezető fogadott minket. A hölgy beszámolt a kastély komplex fejlesztéséről, valamint a jelenlegi működtetési formáról és koncepcióról. Ezt követően megmutatta birodalmát, mert gyönyörűen lett felújítva, viszont kevés volt benne a tárgyi látnivaló. Szépek voltak a freskók, gyönyörű helyen jártunk.

Másnap folytattuk utunkat Betlérre, az Andrásyok egyik gyöngyszemébe. Itt Máté Tímea igazgatóhelyettes fogadott minket, aki egy prezentáció keretén belül mutatta be a 2014-2018 között végbe ment változásokat. Ezt követően megtekintettük magát a kastélyt. Nos..

A kastély eredeti állapotában, gyakorlatilag a teljes berendezésével együtt vészelt át az átkos rendszert, melyben a múltat végképp el kellett törölni. Főleg az ilyen miliőkben. Itt több ezer berendezési tárgy, fotó, teljes könyvtár röpített vissza abba a korszakba, melyről ma már csak ilyen helyeken lehet elképzelni, s picit átélni azt, mely a II. világháborút követően a Kárpát-medencében gyakorlatilag teljesen eltűnt. Csak köszönet illeti azokat, kik ezt így megőrizték. Egy darabka múltja a magyar történelemnek.

Közben s már az előadás alatt is beszél nekünk az igazgatóhelyettes arról, hogy hogyan kell még ennyi érték mellett a közönséget egyéb mellékprogramokkal becsábítani a kastélyba annak érdekében, hogy fenntartáshoz szükséges plusz forrásokat előteremtsék.

Ezt követően egyes érzelmekkel vágtunk a hazafelé vezető útnak, de Rozsnyón még megtekintettük a történelmi főteret helyi idegenvezetéssel. A kis ékszerdobozra hasonlító főtér csodás lenyomata annak a korabeli, akár felvidéki, de erélyi település/város szerkezetnek, amiből a mai Magyarországon kevés maradt fenn ily érintetlenül.

Összegzés: A mögöttünk lévő két nap rettenetesen kimerítő volt, de annál csodálatosabb. Láttunk mind két végletre példát – a szinte teljesen leamortizálódott Fáy-kastélyt, de a Betléri, szinte teljes berendezésével egyetemben fennmaradt Andrassy-kastély tekintetében – s a kettő között újra álmódott hasznosítási, valamint közösségi szolgálatba állított épület komplexumokat. Egyre jobban érezzük a súlyát a magunk elé állított feladatnak: olyan tartalommal és funkcióval való megtöltése egy épített örökséghez tartozó épületnek, mely történelmileg és kulturálisan kötelez, de ugyanakkor a fenntarthatóság tekintetében megtalálni az egyensúlyt, hogy a látogatottság és program kínálat, mint a Lónyay-családhoz, mint az épített környezethez méltó maradjon.

Klicsu Ferenc
szakmai munkatárs